

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lectura super quarto libro Decretalium

Sangiorgio, Gianantonio

[Venedig], 12. März 1493

Ad [...] Aschanium Mariam Sfortiam [...] Johannisantoniij de sancto Georgio
[...] in commentum quarti libri decretalium prefatio

[urn:nbn:de:bsz:31-323761](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-323761)

Illustrem pncipez et Reuerendissimum in xpo
piem et dñm Alchaniū Maria Sfortiaz vicecomi
tem sedis Apostolice pthonotariū dignissimum.
Johannisantonij de sancto Georgio prepositi ecclie san-
cti Ambrosij mli in comētū quarti libri decretaliū. p̄fatio

Q̄stra q̄ dura sit necessitas reueren-
dissime pi ac p̄nceps illustris q̄ rī-
gida censura actōes nostre examinē-
tur et castigentur ex eo sepe numero
p̄iecturā facio q̄ vsu frequenti tritū
esse videm⁹. Probitas laudat et al-
leget imo innidōz dentib⁹ opprimif

iperitorū multitudīne p̄fundat et pauci admodū sunt q̄
per virtutis semitā ad decus et gloriā aiūm attollant aut
eo se puenire posse p̄fidant. **C** Id q̄ p̄pterea enenire au-
tumo q̄ nō artifices d̄ ipsa artib⁹ vt Fabius optat sapiē-
tes in q̄ de ipsa sapientia iudicant s̄ imperitorū turba ac
ignauum vulgus superciliū quoddā seueritatis et doctrie
sibi assumētes et bonoz studia carpunt eos q̄ virtutis se-
mitā sibi delegerūt sectandā d̄nantes sub varia insimula-
tōe a fortiter ceptis deterrere nitunt atq̄ vt desistant et se
cū ocio marcescāt efficere q̄ p̄nt dolis conāf. **C** Quip-
pe q̄ doleant si quisquā ē q̄ supra vulgare eoz sensum su-
pra obsecatur eoz intuituz irretitā illecearis mentē emo-
lituz delitijs robur aliqd̄ audere videat. **C** Quippe q̄ in
uideant si q̄ est q̄ ipsis tacentib⁹ atq̄ tum vano noie tu-
mescentibus tūq̄ sua arbitratib⁹ tñ. **J**. texerā et calculuz
supputantib⁹ aliqd̄ meditatione dignuz in medium effere
statuat. Quippe q̄ rumpant si q̄quam ē q̄ p̄ inusitatum
iter arduum talem non det̄itam orbitam sed multozum
ignauia rarissimā ad decus aliquod p̄scendere et suo exē-
plo alios excitare moliat. Ego q̄dē cum semper eos fe-
ceriz maxios eos p̄cipuos habueri q̄ posteritati in his in-
q̄bus versati sunt studijs p̄ ingenio p̄ elegātia p̄ doctria
sua p̄sulere et futuros sibi successores preparare ac surgen-
tes veluti virgulas germinare ellaborabūt illud dux op⁹
esse virtutis potissimū p̄ q̄ nostris seculis et futuris p̄spi-
ceretur id ipsum aut plus in bene et sancte institutis q̄ in
p̄clare gestis cōsistere solonis et diacōis instituta q̄ oēm
maiorū bellicā gloriā superarūt et ad nostrā vsq̄ etatem
puenerūt locupletissime testātur. p̄inde eos optime de se-
culo meritos existimo q̄ eoz instituta in decē tabulas et q̄
postilla in tot libros digesserūt q̄ digesta ipialib⁹ codici-
bus et institutionib⁹ aut cōfirmarūt aut in meli⁹ reformarūt
q̄ sanctorū patrū decretis eadē sanxerūt atq̄ auxerūt.
Non paruas etiā illis deberi gratias iudicio qui suis
scriptis hec que dixi salubria instituta illustrarunt et nouo
disceptandi genere scolasticorum ingenia perspicaciora
reddiderunt. Illos aut qui a maioribus nostris tradita
diligenti indagacione in vnū colligere et labenti memorie
nostre pleno aliquozum tractatum cōpendio succurrere
studuerūt. Nemo profecto sane mētis damnabit imo cō-
mendabit et extollet plurimū non q̄ de suo quicq̄ attule-
rint sed q̄ in suis laboribus p̄ d̄ficilem et sua mole grauē
ac in varias ptes diffusam scientie ptem aliquaz in vnuz
colligerint atq̄ maiorū scripta recensendo iuxta comicū
illud. Nihil dictū quin prius bene et apposite diseruerint
Eos igitur damnādos soluz restat qui p̄ viam t̄p̄o vacu-
um abire p̄mittunt brutorū more solū iugiter curando v̄-
tri inuigilant aut diuitijs cumulādis que ludibria sūt for-
tune imbiāt. Nec enī aliud nos veritas euangelica admo-
net dū narrat dominū peregre p̄fectuz varia talēta in ser-
nos distribuisse vni decē vni quinq̄ vni duo vni vnū et re-
deuntem longe vberius q̄ sup̄lucratuz fuisset vnū queq̄
donasse. Illum aut increpasse q̄ talentū suū in terrā defo-
disset nisi q̄ p̄ gratia nobis a domino tradita insudem⁹
et nobis et p̄ximo et posteritati subueniamus. Senti sepe
et plurimū. **R**. pater a multis meā p̄fectionem accusari et
quasi transfugā ex clero nota me affici q̄ ab ecclia mea

vbi sancta mihi q̄es esse poterat discescissim bucoz ad in-
ris palestrā me p̄tulisset his obiurgatōib⁹ veluti stimulis
incēsus sum vt dū h̄ legēdi munere fungoz aliqd̄ laborib⁹
meis depromerem p̄ q̄ et inuictō mūeri satisfaccere et illis
silentiū indicere dū apto cognoscerēt quā iniuria me car-
psissent. Si themistocles cū min⁹ p̄baref a parētib⁹ q̄ ni-
bil circa re familiarē isudaret publicis reb⁹ tñ intēdēs ac
ob eā re a p̄te neocle exbēs eē iussus eēt ea p̄tūelia magis
se erexit et in snia p̄stitit plusq̄ solito rei publice gubnā-
de amicis subleuāde fame cōperāde icubuit ita vt nihil i
republica sine illo gereret. Rep̄bēdunt in me q̄ eoz pace
dixerit nō bñ itelligūt q̄ enī vberius ociū q̄ i sacris cano-
nibus explicādis dies noctesq̄ imozari. Que excelsioz et
sublimioz medicatio q̄ scripta sanctorū patrū tractare q̄
tutius et sanctius negociū q̄ in tractādis moizib⁹ in dictā-
do iustitie exercēde mō et ordie occupari. De mee sūt ar-
tes nō retro ego respexi ad aratrū aut pedē retraxi: quim
mo p̄pius ad vineā dñi accessi diligēs quātū mea fragili-
tas fuit agricolā in ope faciēdo me exerceo. Bonos sero-
furculos. Pono ordine vites et sic vt fructū in t̄p̄e p̄duce-
re possint. Nec q̄dē temē aut arrogāter a me q̄sq̄ factum
putet q̄ cū tot viri clarissimi in iure p̄otifico scripserint cor-
nicula inter pauones aut anser inter olozes me iserere aut
obstrepe p̄sumā. Nō ea mēte ad scribēdū me p̄uerti s̄ ne
inbertē ducerē. Scio nō eē datū oib⁹ vt summū in sua ar-
te locū aut honore attingē possint. Aerū audēdū censui.
Audētes fortuna iuuat. Si. n. q̄ Virgilio aut Homero i
poetis: Cicerōi aut Demosteni in rethozicis: Aristoteli
in p̄hifica: Socrati aut Platoni in philosophia: Paulo
aut Aulpiano in legibus: Innocētio aut Grego. in cano-
nibus. Nemo est q̄ equari aut p̄xime accedē possit. P̄o-
pterea si reliq̄ quos poesis rethozicoz studia p̄hifica p̄hi-
losophia ius civile aut pontificum delectarūt se ascriben-
do in illis continuissent nō p̄fecto tñ litterarum studia ce-
lebrent. Pulchre Cicero inquit in oratore ad Brutuz
P̄ar est hominis omnia experiri qui res magnas et ma-
gno ope expetēdas concupiscat. Quod si quem aut natu-
ra sua aut illa p̄stantis ingenij vis forte deficiet: aut min⁹
instructus erit magnarum artium disciplinis: teneat tamē
eum cursum quem poterit. Prima enim sequentem hone-
stum est in secundis et tertijs consistere. Videbam ego et
iudices ante oculos meos versatur q̄ asperum certamen
mihi imineat ad huius certaminis preparationem multa
temptāda molēdum vsq̄ in p̄stinuz nocturnia chartis im-
palecēdū totis iuribus litteris inherēdū putam vt mihi
ad ingenij exercitationē ad vite meritū aliqd̄ accedē possit
vt scholastici mei habeāt q̄ pro viatico q̄ indies errogāt
in foro meo mercentur. Quartum igitur hūc librum legē-
di assumpsi tū propter rei dignitatem quando quidem de
sacramēto matrimonij tractet: tum p̄pter materie vberta-
tem et frequētātū vsū. Personant enī iudicia causis ma-
trimonialibus: tum propter animarum salutem. Nouit nā
q̄ scrutator omnium decus q̄ multi alienas vxores pro
suis possident quot illicita matrimonia contrabant nō nū-
q̄ et licita et firma indebite dissoluant. Innumeri greco il-
lo p̄ouerbio abutūtur amicoy oia cōia eā cōionē ad vxo-
res vsq̄ p̄rogātes. Hoc aut comētū ad te destinavi nō
q̄ arbiter me hoc munusculo posse tuis erga me bñficijs
satisfaccere sed vt sub tuo noie ad grauissimos quosq̄ vi-
ros deferrī possit legi ac eozum iudicio comprobari. Ac-
cipe itaq̄ multis collecta vigilijs et nō muneris dignitatē
Necq̄ enī amplitudini tue par esse p̄t: sed sinceram erga
te mentem et fidē integram intuerē atq̄ pro tua solita cle-
mentia cōplectē: Et q̄tiēs in manus tuas liber iste incidet
incidat aut fac quēso sepissime in mētem inducas tuā hu-
militis seruuli tui hoc opus esse q̄ deditā Reuerendissime
dominationi tue omnem suam vitam testatur. Vale.